

TELENCEPHALON

Fantastiek/SF in Ruraal Limburg 1950

TELENCEPHALON

Dominique Flecken

Alle Rechten voorbehouden
Auteur: Dominique Flecken
ISBN: 9789403775296
Cover: Stijn Busch
Uitgever: Bookmundo
<https://bookmundo.com/nl>
Copyright © Dominique Flecken 2024

Niets in deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de auteur openbaar gemaakt worden, in druk gekopieerd worden, noch anderszins gebruikt worden of in beeld of audio verwerkt worden.

Eventuele gelijkenissen met bestaande onderwerpen, levende en overleden personen, zijn louter toevallig.

Dat geldt in het bijzonder voor de fictieve Kloosterorde, die in het boek in 1950 bij het zogenoemde ‘Bovenbos’ een Abdij bestiert. Zij hebben geen relatie met de huidige prachtige Kloosterorde, die sinds 1951 de Abdij bewoont. Het verhaal speelt zich af in een periode dat het Klooster door de nasleep van de oorlog niet in gebruik was.

Mochten er desondanks personen of groepen zijn, die zichzelf in dit werk menen te herkennen, dan is dit vermoedelijk te danken aan hun eigen verbeelding; bijna een compliment waardig.

Kunnen gedachten in vergetelheid raken, verdwijnen, sterven, vergaan?

Van een begraven en voordien doodverklaarde misschien wel, maar geldt zulks ook voor de geest van een nanochirurgisch gecoupeerd telencephalon welk klinisch 'in leven' gehouden wordt en hunkert naar hereniging met zijn fysieke partner, of wie dan ook?

01

Wiesse stond op het achtererf bij de koe en keek naar haar grote buik. De koe lag op haar zij, haar buik hard en opgezwollen, de poten stijf uitgestrekt. Ze was dood. Gestorven na het eten van te veel jong gras na een winter in de stal; de koliekdood had haar te grazen genomen.

Wiesse liep naar de kop van het dier en zag de paarse, vlezige tong uit haar bek hangen; besmeurd met opgedroogd speeksel en belaagd door vliegen. Er zat kleverig schuim rond haar snuit. Haar enige zichtbare oog stond wijd open, dof grijs alsof er mist in zat. Was dat een traan die uit de ooghoek kwam? Wiesse dacht van wel, de koe had vast gehuild voor ze stierf. Hij bewoog zijn hoofd voor haar oog heen en weer en concludeerde dat ze echt dood was, want ze keek nergens meer naar.

Ze had geen last meer van de vliegen; die konden rustig hun gang gaan zonder dat het haar nog iets uitmaakte. Misschien ging een van die vliegen straks wel op zijn boterham landen, dan kreeg hij nog een restje koe als toetje.

Zijn hoofd draaide omhoog naar de blauwe lucht. Hoog in de lucht zag hij iets bewegen, een zwart vlekje dat snel van links naar rechts bewoog. Wiesse hield zijn hoofd schuin en kneep zijn ogen dicht.

"Boem, Wiesse ziet wat niemand anders zien kan."

Een luide knal volgde. Wiesse schrok er niet meer van; hij hoorde het regelmatig. Het verschijnsel verdween achter een witte wolk.

Hij liep om de voorpoten van de koe heen naar haar buik en drukte voorzichtig zijn rubberen laarsje tegen de gespannen huid. Hij loerde naar het dode oog, want je wist maar nooit of het beest hem misschien nog zou verrassen. Geen reactie. Wiesse drukte harder op de buik; het veerde stevig. Er kwam een enorme scheet achter uit de koe. Hij wilde lachen, maar deed het niet. Hij hield van de dieren op de boerderij, ook als er eentje dood gegaan was.

Hij stapte opzij en zag hoe een dikke straal poep uit de koe spoot, eindigend in geblubber. De stank was vreselijk en Wiesse vluchtte met dichtgeknepen neus naar de keuken aan het voorerf.

"Dag koetje en graag tot ziens," zwaaide hij zonder om te kijken.

Wiesse voelde zich ook zonder de dode koe somber en was in zijn vijfde levensjaar al een tijdje niet op zijn gemak.

In de zware naoorlogse jaren met veel armoede hielp er regelmatig een meisje uit de buurt in het drukke huishouden van Annetil Dolmans. Meestal was het een schoolverlater uit een bekend gezin, want Annetil wilde geen vreemden in huis. Zij had in amper negen jaar zeven kinderen gekregen, wat in schril contrast stond met de jarenlange, eerdere vruchteloze pogingen van echtgenoot Zef. De dokter had haar ooit verteld dat ze nooit moeder zou kunnen worden; ze had een 'ongeschikte' baarmoeder. Na zeven kinderen was ze niet per se blij geweest met zijn ongelijk.

De laatste hulp heette Lena. Zij mocht, net als andere meisjes na de lagere school tot veertien jaar geen betaalde baan aannemen; dus moesten ze een paar jaar de boer op.

Lena zat met Prosper, de oudste zoon, aan de keukentafel. Wiesse was in een hoek op de vloer gaan zitten met zijn zakje knikkers. De stemming was niet best; er hing veel spanning in de lucht en die moest eruit bij de dertienjarige Prosper. Terwijl Lena een grote stapel wasgoed verzorgde, waren Prosper en Wiesse elkaar verbaal aan het uitdagen. Het was best intrigerend dat de kleine Wiesse zijn grote broer kon pareren. Het was niet het gebruikelijke gekibbel tussen kinderen; er was iets mis in huis, het gezin zat in de zorgen en problemen.

Wiesse rammelde steeds luidruchtiger met zijn knikkers, wat Prosper steeds meer irriteerde. En dan dat irritante stemmetje.

Prosper is een gekkebek, Pros is een gekkebek..."

"Wiesse, als jij niet je bek houdt, dan..."

"Wie bek zegt is gek," schaterde Wiesse terug.

Prosper sprong van zijn stoel, en greep, voordat Lena kon ingrijpen het kolenschepje uit de kolenbak en gooide het naar Wiesse. Wiesse dacht: "*Daar komt de schep en die raakt mij boven mijn rechteroog.*"

Het was niet kwaad bedoeld van Prosper, maar de schep raakte Wiesse boven zijn rechter wenkbrauw. Hij viel achterover, maar herstelde zich wonderlijk snel en veerde weer overeind. Lena haastte zich naar hem toe, terwijl Prosper met spijt met zijn rug naar hen toe ging zitten. Hij

ging uit frustratie zakdoekjes vouwen uit de wasmand. Lena nam Wiesse op schoot en keek naar de bloedende wond boven zijn oog.

"Dat wordt een litteken, ventje."

Wiesse genoot van haar aandacht, begon te snikken en drukte zijn hoofd tegen haar borst. Lena depte troostend de wond met haar schort.

"Er zit kolengruis in de wond, dat krijg ik er niet goed uit, Wiesseke."

"Laat maar zitten, die wordt toch mijnwerker," sneerde Prosper.

Lena schudde haar hoofd en omhelsde Wiesse stevig, terwijl hij even wegdroomde...

De Overkant

...Tegenover de boerderij van Zef Dolmans stond het lelijke grote bedrijfsgebouw van Frank Dolmans, een achterneef van Zef. Hij leefde vooral van de boeren met zijn meel- en zaadhandel.

Wiesse stond vaak op het trottoir tegenover de molen naar de bedrijvigheid bij Frank te kijken. De ingang van de molen lag op een laad- en losplatform voor de boeren en leveranciers. Wiesse vond het spannend om naar al die mannen met hun paarden en karren te kijken en ook spannend waren de tractoren die de paarden begonnen te verdringen. Met rode oortjes luisterde hij naar de boerenklets over ongelooflijke oogstopbrengsten, die nog niet eens geoogst waren; de koeien die meer melk gaven dan ze wogen, en de enorme bieten waarvan er maar tien op een kar konden. Frank, die het allemaal al eerder had gehoord, schudde dan met zijn hoofd.

Maar het interessantste bij dat gebouw was een klein bijgebouw aan de zijkant. Daarin gebeurden volgens Wiesse geheimzinnige zaken. Iedereen wist dat er een enorme stier met een ijzeren neusring opgesloten zat; net zo'n stier als zijn vader bezat. Regelmatig zag hij in de zomer boeren met een koe naar dat bijgebouw lopen. Frank opende dan de poort en de boer trok zijn koe naar binnen, waarbij het beest snuivend het wit van haar ogen liet zien. De poort werd vervolgens zorgvuldig afgesloten, nieuwsgierige blikken waren niet gewenst.

Op een ochtend zat Wiesse met natte haarscheiding op de stoeprand voor hun huis. Hij was opgelucht dat het licht vandaag niet fel was; het deed zo al pijn aan zijn ogen. Met een zucht ademde hij de frisse lucht in na weer een akelige nacht vol boze dromen. De vreemde beel-

den van een enorme bol stinkende maden. Dan waren er de vreemde fladderende dingen, als een zwerm vlemmuizen of iets als de zwermen spreuwen die hij zich van vorig najaar herinnerde. En dan was er zijn vrije val vanuit grote hoogte. Hij vond nergens houvast tijdens die geluidloze val. Op het moment dat hij in bed dreigde te stikken flitsten de beelden naar het achtererf. Daar zag hij in een tegenlicht de contouren van de Zwarte Man, half verborgen achter een boerenkar. Tussen de lange spaken zag hij zijn silhouet hurken en naar hem loeren. Verstijfd van angst zag hij het monster zich oprichten en naderbij glijden, steeds groter, dreigender. Alles gebeurde, terwijl hij geluidloos schreeuwde. In zijn dromen was hij doofstom wist Wiese. Hij probeerde te vluchten. De kleurloze vreemdeling naderde hem terwijl Wiese's dunne beentjes en voetjes aan kauwgumdraden leken vast te plakken. De lange arm van de booswicht naderde Wiese...

Steeds op dat punt in de droom schoot hij in zijn kinderbed kletsnat wakker. Meteen daarop kwam de volgende, maar wel levend lijkende ervaring. In de hoek van de slaapkamer bij de vervelozе deur naar het provisiehok zag hij een helder licht door de kieren schijnen en in een lichtkrans stond Carl, de knecht van zijn vader. Ja, het was echt Carl hoor, al leek die net zo donker als de boef uit zijn droom. Het was beslist Carl, want hij lachte naar hem en dan zag hij zijn parelwitte tanden afsteken tegen zijn donkere huid. Zijn verschijning en lach bracht Wiese tot rust. Hij hoorde dan weer de monotone ademhaling van zijn iets oudere zus Lucy in haar eigen ledikant.

Door het glasgordijntje van het kleine raam vielen enkele lichtstraaltjes van de wassende Maan en ondanks het vieze doorweekte kussen draaide hij zich om en sliep droomloos verder. Zo verging het Wiese al een tijdje...

Zojuist had Wiese gezien dat een boer mét koe én Frank het bijgebouwtje binnen stommelden. Zijn interesse werd meteen gewekt. De poort ging volgens gekend recept dicht. Al gauw hoorde hij gesmoord gevloek en getier. Er weerklonk een langgerekt "meuhhhh". Was dat de koe of de stier? Of Frank? Hij gierde het bijna uit, Frank die meuhhh zei, hahaha. Even later hoorde Wiese nog wel meer gestommel, gevloek en enkele keren "beuhhh" vanuit het vervelozе kot. Was dat

de stier? Of de boer hahaha, een boer die beuhhh riep, dat riepen die toch als ze kinderen bang wilden maken? Het schamele hok leek nu zelfs heen en weer te schudden. Na weer een poosje werd het rustig en ging de poort piepend open en daar verscheen de boer met zijn koe terwijl zijn pet scheef op zijn bezwete kop plakte. Iedereen, ook de koe, keek met knipperende ogen in het zonlicht. Met haar staart omhoog en kromme rug, passeerde koe en haar eigenaar Wiese. Maar Wiese was nieuwsgierig nu er iets vreemds achter gesloten deuren voorgevallen was.

"Hallo, meneer boer."

"Dag jungke, ben jij er eentje van d'r Zef?" zei de boer.

Wiese knikte heftig.

"Hé boer, waarom heeft jouw koe de staart in de lucht?"

Draaide de koe hierop puur toevallig haar kop naar Wiese?

"Uh jungke, dat doen de koetjes als ze blij zijn, net als katten."

"Net als onze kat als ze iets lekkers krijgt?"

"Ja, precies jungke," lachte de boer terwijl hij de koe haastig voorttrok om er vanaf te zijn.

Wiese keek het tweetal na tot ze voorbij de bakker verdwenen waren. Hij zag Frank uit de stal komen en deze zorgvuldig afsluiten.

"Hé, meneer Frank."

"Ha, die Wiese, hoe is het met jou jungske, wanneer ga jij naar de kleuterschool?"

"Nooit, ik blijf lekker bij Carl en mam," antwoordde Wiese vol overtuiging.

'Is dat zo?' speelde Frank de ongelovige.'

"Héee Frank, heb jij die koe en die stier gemelkt?"

Frank krabde onder zijn alpinopet.

"Eh zoiets, Wiese."

Frank raakte in paniek en haastte zich de molen in...

..."Lena?"

"Ja Wiese, zeg het maar."

"Lena, komen straks weer mensen voor ons huis staan?"

"Ja Wiese, net als gisteren en eergisteren en zelfs daarvoor nog."

"Ook die dunne lange man in dat zwarte pak en zijn hoge zwarte hoed en dat kruis aan die grote stok?"

"Ook die meneer jungke, dat is de voorbidder," antwoordde Lena geduldig terwijl ze een zoen op zijn voorhoofd drukte.

"Hoelang moeten we nog gaan Lena?" mengde Prosper zich in het gesprek.

"Vandaag nog Prosper. Het is de laatste dag van de bidweg."

Prosper keek melig naar Wiesse en gooide een gevouwen zakdoek lusteloos op tafel.

"Lena?"

"Ja Wiesse, wat wil je vragen?"

"Wanneer komt mam weer naar huis?"

"Heel gauw Wiesse, heel gauw, want al die mensen die zich strakjes hier komen verzamelen lopen in processie naar het Mariakapelletje en gaan daar aan de Heilige Maria vragen dat mamma maar weer gauw beter moet worden en naar huis komt uit het hospitaal."

"Heeft mam veel pijn?"

"Ja nou, mamma is natuurlijk erg ziek, maar ze komt wel weer gauw thuis."

Annetil Dolmans was tien dagen geleden acuut ziek geworden en in zorgwekkende toestand naar het hospitaal gebracht. Daar raakte ze dezelfde nacht in een coma; ternauwernood konden de internisten haar leven redden. De artsen waren karig met informatie. Er werd gewichtig gemompeld over een ernstige ontsteking van de alvleesklier. Er stierven wel vaker mensen aan die ziekte. Zelfs de internist adviseerde Zef om flink te bidden voor haar genezing, temeer omdat er op dat moment een streng kijkende non achter hem stond.

In hun buurt was men bang dat Annetil het niet zou halen. Dat onderdeel van het lijden nam de roddel voor zijn rekening; hoe minder men wist hoe meer men speculeerde. Na enkele dagen besloot de buurt een bidweg te organiseren om hulp van Boven af te smeken. Er vonden elk jaar wel zulke novenen plaats. Vooral wanneer het noodlot jonge mensen en kinderen getroffen had was een bidweg een emotioneel gebeuren. Een doodziek kind dat alsnog stierf dompelde de hele gemeenschap dagenlang in rouw. Men kende immers andermans kinderen bij-

na zo goed als het eigen kroost. En nu had het Zef en zijn kinderen getroffen. Zef was van slag, waarbij het zware werk op de boerderij ook nog een zware belasting vormde. Velen boden hun hulp aan en Zef aanvaardde de steun met tegenzin, hij was geen man die bij anderen bedelde om hulp. De vijfjarige Wiesse zag in een week tijd zijn bestaan bedreigd, het huis had geen ziel meer. Hij hing er maar wat bij en werd een beetje aan zijn lot overgelaten. De anderen waren met Annetil of hun eigen zorgen bezig.

De negendaagse novene ging vandaag eindigen en heel wat mensen hadden de afgelopen dagen deelgenomen.

Wiesse en de jongere Hansje bleven net als de voorgaande dagen thuis met de oudste dochter Carla.

02

Wiesse stond bij de voordeur sip naar de mensen te kijken die zich langs de straatkant opstelden achter zijn vader, broers en zussen. Een lange sombere man met zwarte cilinderhoed en slippentas zwaaide naar rechts met een zwarte stok met een zilveren kruisje, ten teken dat er bij elke zwaai een nieuw weesgegroetje ingezet moest worden. Op hetzelfde moment weerklonk er een enorme knal. De man liet van schrik zijn bidstok vallen; iedereen staarde omhoog.

De laatste tijd hoorde men regelmatig zulke knallen, sommigen dachten dat ze veroorzaakt werden door Amerikaanse straaljagers bij Ramstein in Duitsland. Men mompelde en foeterde, daarop nam het monotone bidden en prevelen een aanvang en zette de sliert gelovigen zich slepend in gang.

Wiesse liep naar de straat en keek naar de passerende processie. Hij zag hoe de stoet verderop langs het café van Knols liep. Opeens zag hij vanuit zijn ooghoek een donkere schaduw aan de overkant. Hij draaide zijn hoofd en zag een man bij het laadplatform van Frank staan. De man was helemaal in het pikzwart gekleed. Een grote zwarte hoed zat diep over zijn voorhoofd getrokken, zijn gezicht was ingevallen en bleekgeel. Hij staarde uitdrukingsloos naar hem en Wiesse staarde gefascineerd terug. Secondelang keken ze naar elkaar; toen fronste Wiesse zijn voorhoofd en werd zijn ogen hard.

"Waarom sta jij daar nog zwarte man? Waarom loop jij niet mee met de bidweg zwarte man? Waarom bid jij niet mee zodat mijn moeder naar huis komt zwarte man?"

De man knipperde met zijn spleetogen, even leek hij te glimlachen, toen draaide hij opzij en liep stijfjes achter de processie aan. Wiesse sloot zijn ogen en dacht in een ingeving aan dat silhouet in zijn enge dromen; toen was het voorbij. Met wanhoop in zijn ogen keek hij de treurprocessie na alsof er al een kist in meegevoerd werd, een lege kist vooralsnog. Wiesse keek om en verwachtte Carla achter zich; niemand te zien. Zij stopte misschien Hansje in bed. In het besef dat zowat de hele straat meegegaan was leek het opeens stil in deze anders zo prettige en levendige buurt. Wiesse's mondhoeken trokken omlaag; met zijn handen diep in zijn grote broekzakken en tranen in zijn ogen staaarde hij naar zijn schoenen. Vechtend tegen de verlatenheid probeerde hij aan leukere ervaringen te denken, hij glimlachte...

De koperen ketel en de stier

...Een kille en natte winterdag, net voor Sinterklaas. Wiesse, pas vijf geworden, lag ziek en met hoge koorts te bed; een recidiverende toestand elke december.

"Warm, zo warm in mijn kop."

Kop? Het branden in zijn hoofd leek op gloeiende kolenslik onderin de vuurpot van het keukenfornuis. Wiesse draaide enkele keren zijn kletsnatte hoofd naar links en rechts en voelde de straaltjes zweet kietelend langs zijn hals naar het kussen kruipen. Zijn lichaam lag te garen, bedolven onder vele zinloze dekens. Dat was niet per se het meest onaangename van de situatie, nee, het was pas rampzalig als de dekens op de ijsskoude slaapkamer door iemand ruw en ongevraagd werden weggetrokken.

"Wanneer gaat dit over."

Hij opende zijn ogen op een kiertje, om maar niet teveel licht te vangen; er was mist. Mist? Hoe kon dat nou? Was hij blind geworden? Traag zwierven zijn ogen naar links. Och ja, hij herkende het bloemetjesbehang, dus lag hij in het bed van zijn ouders. Was hij dan zo ziek dat hij hier moest liggen? Door de mist heen zag hij een vage vorm naast het bed; wat was dat nou weer? Een hoofd met vleugels? De

koortsige Wiese vreesde voor monsters uit de onderwereld en deze gedachte deed zijn ogen groter worden. Gossie, er zat een non naast het bed. Hij kende de nonnen van de kleuter- en meisjesschool waar zij de baas speelden. Hij vond ze eng, want men fluisterde dat onder die enorme gesteven vleugelkappen een kaal hoofd zat. Hij wist niet zeker of ze kaal geboren en gebleven waren, of dat ze elke dag het hoofd bij elkaar kaal schoren met scheerzeep. Een kale vrouw, brr griezelig, dat moesten dus halve kerels zijn, want veel mannen zag je ook met kale, witte schedels als ze hun hoed of pet afzetten. Ieder kind was bang voor die nonnen, want de grotere jongens lachten dat die nonnen ook staande plasten en in de winter lange mannenonderbroeken droegen. Zijn buurjongen Josje Bertens schepte altijd op dat hij dat van die lange onderbroeken ooit eens gezien had tijdens een herfststorm met hevige rukwinden. Josje had drie dagen later nog met rode flaporen rondgelopen, beweerde hij; en diens flappen konden gezien worden hoor.

De non naast zijn bed zat te lezen in een missaal van duizend ijldunne bladzijden en leek niet te merken dat Wiese zich weer tot de bovenwereld omhoog had geworsteld. Fronsend keek Wiese boven zijn hoofd en ontwaarde daar eindelijk de oorzaak van de mist: stoom die naar zijn hoofd geblazen werd. Zijn ogen dwaalden verder en ontdekten een complete verzameling van onbegrijpelijke koperen spullen. Hij trok zijn neus op voor de vieze spirituslucht die een brandertje onder de stoomketel veroorzaakte. Wiese wist wel dat het stomen hielp tegen zijn dikke en droge keel. Blijkbaar had de alleswetende dokter Mostert de nonnen opgedragen Wiese met dit apparaat te bestomen om zo de symptomen iets te verzachten. Nu was Wiese een poosje buiten westen geweest. Hij was allang blij dat hij geen nachtmerries had gekregen; kwamen die alleen 's nachts in het donker? Of overvielen hem die droombeelden alleen op zijn slaapkamertje en had het daarnaast gelegen donkere rommel- en provisiehok er mee te maken? Hij slaakte een diepe zucht. De non keek hem vriendelijk aan.

"Aha. Jij lijkt er weer een beetje bovenop te komen jongske. Jij hebt heel lang geslapen en jij moet nog een paar dagen in bed blijven totdat jij geen koorts meer hebt. Waarom krijg jij toch altijd zo'n hoge koorts als jij kroep hebt?"

Wiesse zocht koortsig naar een antwoord met alleen maar “jij” erin.

"Alle jou jij's komen van boven, en jij zeker ook," kreunde hij met pijnlijke stembanden.

De non keek hem ontstemd aan en schudde bestraffend de vleugels van haar nonnenkap.

"Alle zéégen komt van boven jij stoute jongen, als jij nu al mocht biechten kon jij meteen beginnen met jouw eerste belijdenissen."

Wiesse was blij dat hij nog niet de Eerste Communie ontvangen had, want vanaf dat moment moest je om de zoveel weken met de hele klas bij de strenge pastoor en diens kapelaans te biecht gaan. In elk geval bleef hij daar voorlopig nog vrij van. Dat biechten was voor de meeste kinderen eng. De kapelaans waren nog wel een beetje aardig, waardoor het bij hun biechtstoel druk was, maar pastoor Régard was de gebeten hond. Bij hem ging haast niemand vrijwillig in de banken bij zijn biechtstoel zitten; met als gevolg dat de leraar een troep bange wezels naar zijn biechtstoel moest jagen om die boeman niet in verlegenheid te brengen. Wiesse wist nu al dat hij later bij een van de kapelaans zou gaan biechten, bij die durfde hij nog wel te jokken over zijn zonden en slechte gedachten. De pastoor hoorde beslist aan zijn stem dat hij in de biechtstoel zat te jokken.

Josje Bertens, die al op de lagere school zat, had dat een keer geflikt en de pastoor was zo kwaad geworden dat hij Josje aan een oor uit het zondaarshok getrokken had en hem naar het Maria-altaar sleurde, aan zijn flaporen natuurlijk, en hem daar tien Oefeningen van Berouw had laten bidden. Alle kinderen waren hevig geschrokken en sommige meisjes waren gaan huilen. De schoolmeester, trouw aan de strenge pastoor, had Josje daarna nog honderd strafregels laten schrijven: ‘Ik mag in het Aanschijn van den Heer niet jokken tijdens de Heilige Biecht.’ Voor die ene keer was het biechtgeheim door de pastoor opgeheven en Josje moest zijn strafregels overdoen omdat hij het woord ‘niet’ vergeten was en dat was weer een nieuwe Dagelijkse Zonde geweest; echt iets voor Josje. Zijn ziel was door die affaire al zo zwart als een zak eierkolen geworden. En zijn oren waren weer een stuk verder van zijn kop blijven staan. Ja, dat verhaal had hij niet van Josje zelf, maar van broer Huib.

Wiesse besloot verdere conflicten met de vleugelnon te mijden, dus sloot hij zijn ogen weer om onder zeil te gaan.

De volgende dag werd hij al vroeg uit zijn eigen bed gehaald, dat wil zeggen uit het bed dat hij sinds kort moest delen met zusje Lucy. Hansje, de jongste, kreeg nu zijn kinderbed. Dat beviel in het begin helemaal niet, want zijn zus was lastig, ouder en sterker. Elke avond was er een landoorlogje om de verdeling van het bed; zij wilde altijd meer dan de helft inpikken. Niet omdat ze zoveel ruimte nodig had, maar ze wilde de baas spelen. Nu hij ziek was en de dokter en de non hem bezochten mocht hij overdag op de gemeubileerde slaapkamer van zijn ouders liggen; men schaamde zich blijkbaar voor de armetierige kinderslaapkamers, met alleen een ijzeren ledikant, stromatras, pispot en een gammele stoel.

In de loop van de ochtend kwam de non haar mobiele lab ophalen. Misprijzend keek ze naar de half onder het bed uitstekende overvolle pispot; ze had het blijkbaar niet zo op mannenpis. Met veel gekletter werden de koperen attributen ingepakt en met het advies dat Wiesse veel aan Onze Lieve Heer moest denken deinde de wit gevlerkte kloosterlinge de slaapkamer uit. Wiesse schoot meteen rechtop in bed en spitste zijn oren. Misschien liet ze op de smalle en steile trap haar hele koperhandel vallen en dat zou een fantastische herrie maken, dan zou zelfs Frank Dolmans naar buiten komen hollen. En hij dorst niet eens te denken of zelfs hopen, dat de non tussen die potten en ketels naar beneden zou kukelen en haar lange onderbroek aan de wereld zou tonen.

Wiesse glipte uit het grote bed van zijn ouders en sloop rillend naar de overloop. Voorzichtig loerde hij om het hoekje en zag tot zijn teleurstelling dat de non al onderaan de trap stond. Ze zette de spullen neer om afscheid te nemen van Annetil en ze had nogal moeite met manoeuvreren in het kleine halletje, waardoor ze diep moest bukken. Toen kwam die alles onthullende opwaartse windvlaag vanaf het erf, en behalve haar brede in wol gehulde achterwerk zag Wiesse dat ze geen lange witte onderbroek droeg, maar zwarte wollen kousen. Beh,

en die zaten op haar melkwitte dijen vast met rode rubberen inwekringen, poei poei.

Annetil hielp de non het huis uit en nam kruisen slaand afscheid van haar. Teleurgesteld liep Wiesse naar het bed terug, verveeld ging hij naar het plafond liggen staren. Als het nou nog zomer geweest was dan had hij wat naar een rondcirkelende vlieg boven het bed kunnen kijken. Hij voelde zich opperbest, maar mocht niet naar beneden of buiten. Het was verschrikkelijk als je dagen ziek in bed moest liggen; de wereld draaide verder en het leek of je achterop raakte, zelfs in je prille bestaan. Je hoorde buiten spelende, lachende kinderen die ook zonder jou plezier hadden. Dit was een leuke buurt met als middelpunt het handelsgebouw van Frank, waar de jeugd zich verzamelde en met elkaar ravotte. Een sippe Wiesse begon te pruilen en als er niet gauw iets gebeurde zou het nog in een gefrustreerd snikken overgaan.

Het raam aan het voorerf stond half open om de slaapkamer te luchten. Wiesse luisterde naar de vrije wereld die buiten dat raam aan hem voorbij draaide.

Uit het niets klonk er een hels kabaal vanaf het achtererf bij de huisweide, geschreeuw en gevloek. Daar boven uit een diep langgerekt loeiend geluid. Wiesse keek verschrikt naar het raam, het lawaai zwol aan. Haastig gleed hij uit het grote bed, sprong naar het raam, draaide het open en boog zijn hoofd naar buiten. Op die hoogte kon hij prima naar het achtererf en de daarachter gelegen weide kijken.

Het gevloek en geschreeuw kwam uit de stal waarin hun enorme stier opgesloten zat. Die stier was zo sterk dat hij met drie kettingen aan de muur vastzat en daarnaast stak er een grote metalen ring door zijn neus. Ondanks al deze beperkingen was er blijkbaar iets misgegaan. Wiesse zag zijn vader en Prosper de stal uit stormen gevolgd door de van zijn ketens bevrijdde stier; het dol geworden beest had de schakels van de kettingen gebroken. Het tweetal holde in paniek de wei in, al gauw gevolgd door zijn broer Huib die op het verkeerde moment uit de kippenren kwam. Het drietal zocht een heenkomen naar een betonnen silo achter in de wei. Die cirkelvormige silo was heel diep, en grotendeels ingegraven. Hij stond nu leeg met een halve meter drabbig, stinkend water erin.

Ondertussen liep de razende stier snel in op de vluchters. De drie ongeluksvogels moesten noodgedwongen over de rand in het diepe springen. Wiesse hoorde drie keer achtereen een vette plons. De stier ramde de betonnen bovenrand en ging met een klagerig gekreun groggy. De paniek in de silo ging over in boos gesakker en even later verscheen het hoofd van Prosper met een pruik van rottend gras en kroos op zijn kruin. Met verwilderde blik keek hij naar de stier, toen klom hij rillend over de rand. Hij hielp zijn vader uit de silo en gezamenlijk trokken ze daarop Huib omhoog. Er werd gevloekt en naar de gevelde stier geloerd. Huib begon te gillen,

"Er zit wat in mijn onderbroek dju, help me dan pap."

Zef keek hem verdwaasd aan, greep de broek van zijn zoon, sleurde ze omlaag tot zijn knieën en stomverbaasd zagen ze een forse dode kikker uit de onderbroek van Huib vallen. Er viel niet veel te lachen, men was beschaamd. Vooral Zef voelde zijn eergevoel aangetast, hij kon er niet goed tegen als hij in de maling genomen werd. Met veel verbaal geweld en een enkele trap tegen de kont werd het beest weer naar zijn schemerige bestaan verbannen. Wiesse zweeg wijselijk over het voorval, hij wist al te goed dat Zef hem in diezelfde silo zou smijten als hij deze vernedering zou verklappen...

...De glimlach op Wiesse's gezicht vervaagde en hij keek naar de lege ramen van de huizen, bijna hopennd dat er toch een vriendelijk gezicht achter een van die ramen verscheen. Nee hoor, holle ogen leken het. Het begon al te schemeren en in de wei achter café De Blauwe Duif loeide een van Zef's koeien. Wiesse liep het huis in. Aan het gestommel te horen was Carla boven; hij stond alleen midden in de kil aanvoelende keuken. Sinds mam weg was leken er ijspegels aan het plafond te groeien; alle geluiden klonken hol en nietszeggend, de muren leken uiteen te wijken. Hij dacht aan zijn ongewone angstdromen tijdens eindeloze zwarte nachten. Onwillekeurig keek hij omhoog naar het plafond waar in witte linnen zakken aan ijzeren ringen een paar grote achterhammen hingen. Wiesse vond dat dieprode stevige vlees heerlijk geuren, maar opeens leek zoiets banaal. Hij bleef daar maar staan met zijn handjes in zijn veel te grote broekzakken en de muren weken steeds verder uiteen.

03

Anderhalf uur later keerden de deelnemers aan de bidgang in groepjes terug. Ze gebruikten het leed van de Dolmansen om hun eigen problemen met elkaar te delen. Voor het huis lieten de Dolmansen nog wat medeleven van enkelen over zich heen komen en uiteindelijk zochten ze de keuken op. Vermoeid ploften de kinderen op een stoel aan de keukentafel. De laatste bidgang was voorbij en de leegte overviel hen. Eigenlijk had men een teken verwacht, een telefoontje bij buurman Bertens vanuit het hospitaal dat er een wonder was gebeurd en dat moeder al onderweg naar huis was. Zulke wensdromen maakten het gevoel van leegte nog groter; het gevoel dat God of de Heilige Maria er ook niets aan deden.

Zef liep nog even naar de stallen om het kleinvee te controleren; normaal een taak voor Carl, maar zijn knecht was enkele dagen afwezig om zijn christelijke noodzaak te vervullen in de vorm van een retraite bij een Abdij in de buurt. Een beetje vreemd gezien de huidige knellende omstandigheden, maar Zef stond het toe. Carl had vage plannen om toe te treden tot de orde en dan werd de wens al gauw een plichtsgevoel.

Ondertussen werd er in de keuken in arremoeide gespeculeerd.

"Wat voor vlees is dat, die allesvleesklier?" begon Erika, de tweede dochter van Annetil en Zef.

Prosper begon zich meteen op te winden om deze domheid,

"Dat is een orgaan, net als het hart en de maag en het heet alvleesklier."

"Wat een stomme naam voor een klier," zei Lucy.

"Lucy is ook een andere naam voor een stomme klier," riep Huib haar toe.

"Stop ermee jullie twee. Schaam je terwijl mam zo ziek is," gebood Prosper als oudste.

"Ik heb mevrouw Bertens horen zeggen dat mam in een rolstoel komt te zitten als ze al niet doodgaat," stookte Lucy verder.

"Nou, dan mag jij hem de rest van je leven duwen," sneerde Huib.

"Wat weet mevrouw Bertens daarvan? Die denkt zeker dat de alvleesklier bij mam in de knieën zit," wond Prosper zich ook op.

"Het komt allemaal goed. De pastoor heeft het zelf tegen mij gezegd na de mis vanmorgen," zei Erika.

"Och ja, maar die kan het weten. Die is slimmer dan ons allemaal en heeft misschien met dokter Mostert gepraat," zei Lucy hoopvol.

"Zo is het en zo zal het worden," besloot Prosper.

Ze hoorden Carla de trap naar beneden komen. Ze liep met een huilende Hansje op haar arm binnen en ging in een hoek zitten, zonder iets te zeggen. De anderen gingen nog even verder met navelstaren. Toen keek Erika opeens op,

"Waar is onze Wiesse?"

Iedereen keek om zich heen en vervolgens naar Carla. Die keek lichtelijk betrappt.

"Hij stond buiten te nukken toen jullie vertrokken en ook nog nadat de processie om de hoek verdwenen was. Ik ben daarna met Hansje naar boven gegaan."

Ze keken elkaar vragend aan en bleven besluiteloos foeteren op Wiesse, een dankbare bliksemafleider.

"Wiesse moet maar niet denken dat hij bijzonder is. Altijd die dromerigheid, hij kan je soms zo raar aankijken," zei Huib.

"Ja, die is niet normaal. Hij lijkt zelfs de krant te lezen, want ik zie hem soms met zijn ogen de regels volgen. Dat kan toch niet als je nog niet op school zit? Hij doet het natuurlijk om slimmer dan ons te lijken. Tegen mij klaagt hij zelfs over hoofdpijn en dingen die hij ziet in zijn slaap," lachte Lucy.

"Een helderziende in de familie, haha. Kinderen met hoofdpijn zijn spijbelaars. Ze kunnen geen hoofdpijn krijgen zonder hun hoofd te stoten," viel Huib haar bij.

"Ik snap niet waar hij met zijn gedachten is. Ik hoor hem wel eens in zichzelf praten," zei Prosper.

"Waarover dan?"

"Vreemde woorden, silhouet... sjetblakkes of zoiets... en omega, heel raar. Het lijkt alsof hij het onbewust doet," peinsde Prosper.

"Och, dat zijn kleuterfantasieën," lachte Carla.

"Maar sinds mam in het hospitaal ligt praat hij nauwelijks nog tegen iemand," merkte Lucy op .

De keukendeur ging open en Zef kwam met vermoeide, roodomrande ogen binnen.

"Wat is hier loos?" klonk het afgebeten.

"Pap, Wiesse is er niet," zei Lucy voorzichtig.

"Wat? Wiesse is er niet? Waarom wordt er dan niet naar hem gezocht?"

Meteen kwam iedereen in actie; men haastte zich naar buiten, in de kelder of naar boven om te zoeken, roepend en dreigend met een pak slaag als hij zich niet meteen vertoonde. Het leverde niets op en na een kwartier was iedereen terug in de keuken. De kleine rotzak zorgde voor nog meer ellende in deze moeilijke dagen. Men kreeg geen beeld van wat er in hem omging; hij miste zijn moeder, maar daar had de rest net zo goed last van?

Wat was dat? Van achter het fornuis hoorde men een ritselend geluid. Een muis, een vogel in de schoorsteen? Prosper sloop naar het fornuis en gluurde in de donkere ruimte erachter; hij slaakte een triomfantelijke kreet.

"Daar zit ie! Hij heeft zich al die tijd achter het fornuis verstopt."

Zef volgde zijn voorbeeld en tuurde ook achter het fornuis. Wiesse had zich in de smalle ruimte achter het fornuis verstopt terwijl iedereen met belangrijkere zaken bezig was.

"Wat doe jij daar lummel, terwijl wij je roepen en overal zoeken?"

Wiesse reageerde niet op de boosheid van zijn vader en staarde in zichzelf gekeerd voor zich uit. Zijn hoofd deinde ritmisch naar voren en terug. Zef stak zijn arm achter het fornuis en sleurde Wiesse in het volle licht van de keuken. Vele ogen staarden hem aan en in zijn frustratie gaf Zef zijn zoon een oorvijs. Wiesse's wereld stortte in.

"Mam, ik wil mam terug. Ik mis mam zo pap."

Hij gooide het er hartstochtelijk uit; hij had zijn moeder maar één keer mogen bezoeken. Vader ging alleen met de oudste kinderen naar het hospitaal. De nonnen vonden haar te zwak om onrustige kleuters te ontvangen.

"Jij gedraagt je als een baby, altijd de lastige uithangen," schimpte iemand uit frustratie.

Zonder verder gedoe werd hij, verstoken van zijn avondbrood door Carla en Lucy naar boven gebracht. Niemand scheen nog behoefte aan

hem te hebben. Stug werd hij uitgekleeft en in bed gepropt. Zonder een woord doofden zijn zussen het licht; de deur viel hard in het slot. Wiese's wereld stortte in toen het licht in het bedompte kamertje abrupt uitging. In de duisternis overmande angst en eenzaamheid hem. Beneden waren ze allemaal samen. Snikkend begroef hij zijn hoofd in het kussen, wachtend op de demonen die vannacht dienst hadden. Maar deze nacht was er iemand die hem goedgezind was. Hij mocht in zijn korte verleden teruggaan en dromen van dat voorval met die grote rode lolly...

Een rode lolly en een paarse nek

...Wiese zat op de keukentafel voor zich uit te staren, zijn beentjes ritmisch op en neer zwaaiend. Zijn uitgesproken blauwe ogen waren op het oneindige gericht. In zijn mond zat de rubberen speen die hij eerder op Hansje had veroverd. Het was Annetil een doorn in het oog dat hij met vier en een half jaar nog met een speen rondliep. Pogingen om hem het zachte rubber af te nemen strandden op hevig verzet. Behalve de schaamte hiervoor genereerde Annetil zich onderhand voor bezoekers die soms spottende opmerkingen maakten over Wiese's trage ontwikkeling. Niemand kwam op de gedachte dat het probleemgedrag was, want geen naaste was zich bewust dat hij steeds nadrukkelijker verstrikt raakte in zijn mysterieuze nachtmerries, die hij blijkbaar steeds bewuster beleefde en die deel gingen uitmaken voor zijn gevoel van zijn realiteit. Dat was voor een kind van nog geen vijf jaar verwonderlijk. Maar zijn huisgenoten leefden in hun eigen harde werkelijkheid; er was geen tijd of lef om na te denken over een persoonlijk leven of over Wiese, die in een andere wereld leek te leven. Er werd niet overwogen of Wiese mentale problemen had of door iets werd beïnvloed. De speen moest in elk geval weggesaneerd worden. Annetil gebruikte een list. Ze vroeg de sluwe veekoper Lersen om Wiese zijn speen te ontfutselen. Lersen, die altijd erop uit was om agrariërs hun slachtvee voor de laagste prijs af te troggelen had de opdracht aangenomen. Waarom? Hield hij niet van kinderen of waren hem enkele borrels beloofd? De man stonk voortdurend naar alcohol en zijn kop en nek waren rood als een vleestomaat. Ze hadden hun plan op het erf doorgenomen en Wiese nam geen notie van het tweetal dat de keuken binnen-

stapte. Lersen ging voor Wiesse staan en leek even overdonderd door diens uitzonderlijke ogen.

"Zeg eens jungske, wat heb jij een mooie ogen...eh, speen."

Wiesse staarde de man aan; hij mocht hem niet,

'Het is een *loetsch*, een speen zit aan koeien.'

Lersen knipperde met zijn ogen. Wiesse grijnsde vals naar hem, hij mocht hem nu nog minder.

"Weet je Wiesse, ik kan jouw speen omtoveren in een grote rode lolly. Vind je dat niet aardig?"

Wiesse keek de man zonder vrees in zijn ogen. Annetil begon te twijfelen; ze wist dat Wiesse de man niet mocht. Toen riep hij helder naar moeder.

"Mam, ik wil best een grote rode lolly."

"Die krijg je echt als je doet wat meneer Lersen vraagt."

"Geef mij dan die rode lolly meneer Keizerbitter,' lachte Wiesse.

Keizerbitter was het vaste dagelijkse neutje dat Zef zich gunde.

Lersen liep nog roder aan en keek geërgerd naar Annetil. Wiesse zei wat de anderen stiekem dachten.

"Ahum, nou Wiesseke, dat kan alleen als jij mij eerst jouw speen even leent."

Wiesse keek weifelend naar Annetil en zij knikte aanmoedigend. Hij leek zich niet bewust dat Annetil achter de veekoper was gaan staan. Wiesse's aandacht werd afgeleid door de openstaande deur. Daar stond Carl, de donkere knecht van zijn vader.

Carl was Wiesses grote vriend en gedroeg zich als een soort beschermengel. Hij leek altijd op te duiken als het knaapje in de problemen kwam.

Carl bekeek het tafereel in de keuken kort en knikte toen naar hem. Wiesse glimlachte, nam de speen uit zijn mond en reikte hem naar Lersen. Deze griste de speen uit zijn handje, pakte de bezwete hoed van zijn hoofd, hield de hoed ondersteboven en sprak het toverwoord "abracadabra." Wiesse keek aandachtig naar de speen die in de hoed viel. Weer sprak de veekoper het toverwoord en toen verdween zijn hand in de hoed.

"Simsalabim!" riep hij luid en zijn hand kwam weer tevoorschijn.

Wiesse's ogen werden groot toen er een rode lolly uit de hoed tevoorschijn kwam. Hij nam de lolly aan en op dat moment zwaaide Lersen zijn hoed over zijn hoofd waarbij de speen in de open gespreide schort van Annetil viel; was de truc gelukt? Wiesse klemde de lolly stevig in zijn knuistjes.

"Jij foetelt. Ik wil de speen terug meneer paarse nek."

Annetil verschoot van kleur; over de schouder van Lersen zag Wiesse Carl met een brede grijns bij de voordeur staan. Lersen grijnsde vals en liet Wiesse triomferend in zijn hoed kijken: leeg. Terwijl Lersen en Annetil stiekem naar elkaar knipoogden, grijnsde Wiesse vals naar Carl. Carl draaide zich hoofdschuddend om en liep weg.

En Lersen? Hij kreeg zijn twee zuurverdiende borrels en vertrok. Wiesse stak een vuurrode tong naar hem uit.

"Dag meneer zwijnkop, en niet graag tot ziens."

Lersen draaide zich tergend langzaam om en keek Wiesse dreigend aan...

...Het negeren van Wiesse's gevoelens van onveiligheid, verlatenheid en angst tijdens de ziekteperiode van Annetil had merkbare gevolgen voor zijn houding naar anderen. Na die laatste bidgang glipte hij vaker achter het fornuis om zich af te zonderen als hij spanning voelde. Zelfs als er bezoek of klanten binnenkwamen dook hij weg in zijn ijzeren fort. Dit gedrag voltrok zich de komende vijf à zes weken voor Annetils thuiskomst uit het hospitaal. Of er achter dat massieve ijzeren fort vreemde dingen speelden? Wiesse staarde naar het kille metaal en leek in een isolement te zitten. De dagen gleden aan hem voorbij; hij had nauwelijks besef van zijn omgeving. Zelfs gesprekken over Annetil en haar gezondheid leken hem niet meer te bereiken. Urenlang zat hij achter het fornuis met zijn hoofd in zijn handen. Wilde hij iets binnen houden of buiten houden? Hij werd met rust gelaten en niemand had zin om dit gedrag aan te pakken; men wilde liever blij zijn om het herstel van Annetil. Wiesse sloot zich af en leek op iets te wachten.

04

Met Annetil ging het gestaag de goede kant op en de stemming in huis verbeterde. Wiesse mocht een paar keer mee naar het hospitaal, maar

de sfeer maakte hem niet blij. Hij herkende zijn moeder nauwelijks in de steriele omgeving. Een kind dat niet begreep waarom zijn broodnodige moeder afhankelijk van anderen tussen de witte lakens lag. Hij accepteerde dat niet, van niemand, ook niet van Onze Lieve Heer die het hospitaalverblijf zomaar goedkeurde. Wiesse stond vaak als een paal achter de anderen bij het ziekbed. Thuis liepen buurtgenoten regelmatig binnen om de positieve gevoelens te delen, maar Wiesse zat als een zombie verborgen achter zijn fornuis, in zijn wereld. De bezoekers kwamen er nooit achter dat Annetil's zoon daar hokte. Het enige wat Wiesse soms vroeg, was, "Komt mam al thuis? Ligt ze nog altijd in dat witte bed?"

Zef maakte zich zorgen om zijn zoon en probeerde Annetil hierin te betrekken nu zij weer aan de beterende hand was. Maar het was alsof Annetil Wiesse niet als een zorg beschouwde. Ze toonde wel matige interesse over hoe het bedrijf draaide, waren alle dieren gezond, werd er genoeg melk geproduceerd, kregen de slachtvarkens genoeg spek op hun ruggen? Dat leken haar zorgen. En Carl dan? De door Wiesse zelf benoemde engelbewaarder. Een kleurling uit de West die in 1950 een kleuter in bescherming nam in een gekweld gezin? Ongehoord, zeker in het openbaar. Wiesse zag Carl 's nachts in zijn kamer staan, maar dat was toch een waanvoorstelling? Iedereen die er aandacht aan besteedde zag Carl's bezorgde blik als hij naar Wiesse keek. En Wiesse keek smekend naar Carl, *"Help me Carl, ze komen me halen."*

Na nog zes weken kwam Annetil thuis.

Wiesse keek afwachtend naar zijn moeder die onwennig aan de keukentafel zat te praten met hun buurvrouw. Ze keek soms naar hem en glimlachte vaag terwijl ze haar hand naar hem uitreikte; dan nam ze Wiesse op haar schoot. Hij voelde meteen dat ze nog niet echt bij hem was. De geur die hij zo goed kende was verdwenen; ze rook nu naar hospitaal en spiritus van de nonnen. Hij keek in haar ogen en zag dat dit wel degelijk zijn moeder was, maar ze was niet bij hem. Wiesse nam een gereserveerde houding aan, zoals, *"Ik heb mijn lesje geleerd. Ik blijf in mijn wereld als ik dat wil en jullie in die van jullie als ik dat wil."*

Alles leek te draaien om zijn moeder. Er kwamen nog meer bezoekers binnenlopen. Het gepraat begon te echoën in zijn hoofd. Hij keek naar buiten door de openstaande voordeur en zag deze als een uitnodiging om naar buiten te vluchten. Schielijk glipte hij het erf op en huppelde als bevrijd over het erf naar de waskeuken.

Daar schrok hij; Carl stond daar zijn vuile overall in de wasmand te proppen. Carl begroette hem niet joviaal, maar keek hem met een mengeling van ongerustheid en nieuwsgierigheid aan.

"Ha, die Wiese, ben je blij dat mam weer thuis is?"

Wiese keek hem strak aan en zei:

"Mijn mam is niet echt thuisgekomen, mijn mam is iemand anders Carl."

Stilte. Akelige stilte. Carl leek na te denken over de betekenis van deze woorden. Hij wilde de opmerking van Wiese weg grinniken, maar trok zijn gezicht in de plooi.

"Wiese, wat bedoel je daarmee jongen? "

Wiese trok zijn wenkbrauwen omlaag en stak zijn handen in zijn veel te grote zakken, het leek of hij voor volwassene wilde spelen. Zijn hoofd zakte voorover en vanonder zijn wenkbrauwen kijkend fluisterde hij:

"Dag mam en graag tot ziens."

Carl's mond zakte open.

"Waar heb je dat vandaan Wiese? Ik bedoel dat: Dag en graag tot ziens?"

"Dat komt 's nachts en jij zegt dat steeds tegen mij als ik naar gedroomd heb Carl. Jij troost mij altijd als ik bang wakker wordt."

"Je bedoelt dat je over mij droomt Wiese?"

"Nee, jij bent daar echt. Ik droom van de enge man in het zwart die eens hier tegenover het huis stond en mij aanstaarde en dan kom jij op de slaapkamer Carl om mij rustig te maken en zonder dromen te laten slapen."

Carl keek Wiese aangeslagen aan en zweeg. Moest hij zwijgen? Wiese draaide met zijn smalle schoudertjes.

"Er zijn... rare dingen met mij Carl, enge... die echt gaan worden... ik wil het nu liever vergeten."

Carl tilde zijn hand bezwerend op, maar Wiesse draaide zich om en rende naar buiten.

En na dit voorval na de thuiskomst van Annetil bleef Wiesse nog wel een poos met regelmaat het fornuis als ijzeren fort gebruiken tegen de buitenwereld. Maar ook Annetil leek veranderd. Ze raakte merkbaar in zichzelf gekeerd, werd klagerig en kwam steeds minder in het openbaar. Annetil wilde geen vreemde huishoudhulpjes meer in haar buurt. De spanningen van Annetil waren ook een beproeving voor Zef; de onderlinge band was niet meer zo innig. Dat lag niet aan Zef. Hij was en bleef gesteld op zijn vrouw; Annetil was afstandelijker geworden. Behalve dat haar aanleg voor depressiviteit zich merkbaar ging manifesteren gebruikte zij de status van uit de dood verrezen steeds meer om privileges te verwerven. Dat uitte zich bijvoorbeeld ook in haar eetgedrag. Ze gebruikte weliswaar samen met de anderen de maaltijden, maar ze at ander voedsel, beter vlees van de slager, biefstuk, kalfsvlees en niet uit de eigen slacht van vetgemeste varkens. Steeds bezwoer Annetil dat zij na die zware ziekte goed en gezond moest eten. Dat hadden de artsen in het hospitaal haar streng voorgeschreven. Het waren mogelijk tekenen van egoïsme, verbitterdheid en onvrede met haar bestaan.

Met Wiesse ging het niet goed tijdens de nachten; de bekende nachtmerries gingen nu over in roepen om zijn moeder. Het hele gezin sliep er slecht van. Vooral Lucy werd er nog nerveuzer en groener van dan ze al was. Het tweetal deelde de slaapkamer naast die van hun ouders. Grenzend aan de andere muur lag de raamloze provisiekamer welke gebruikt werd voor onder andere de grote terracottavaten met appelen bietenstroop. Ook deze donkere ruimte met enkel een zwak lampje, dat ook nog bij voorkeur flikkerde had invloed op de angstgevoelens van Wiesse. Deze ruimte grensde weer via een deur aan de slaapkamer van Erika en Carla. De twee toegangsdeuren tot deze blinde ruimte tochtten nogal en dit ging gepaard met de typische spookachtige fluitende en zuchtende geluiden.

In elk geval begon Lucy zich kort na de thuiskomst van Annetil te roeren over de nachtelijke overlast die Wiesse heette. Niemand vroeg zich

af wat hem mankeerde. Waarom ook. Alle kleuters hadden wel algemene angstdromen over monsters en spoken en daar moesten ze doorheen groeien. Maar Wiesse had al jong te maken met persoonlijk getinte dromen en betrok de droombeelden op zichzelf. Er werd niet getroost of gevraagd naar de aard van die dromen. Voor hem waren ze levensecht en toch ongrijpbaar, of liever, ze grepen hem. Het waren vreemde beelden, deels nog zonder structuur, die hij in zijn dromen zag. Altijd in een vaste volgorde kwamen de beelden. Hij zag ze voorbijkomen in een half bewustzijn; zo van nou komt dit en daarna komt dat. Eenmaal wakker was er het alleen-op-de-wereld gevoel. Soms was er dat vreemde blauwwitte licht dat als een rechthoekige gloed uit de vier kieren van de deur van de rommelkamer straalde. Stond daar Carl naar hem te kijken in die straling? Hij troostte hem en verdween weer nadat hij glimlachend zei,

"Wiesse, slaap lekker en graag tot ziens."

Hij riep dan wel om zijn moeder, maar toch werd alleen Carl nog toegelaten in zijn halfbewuste, niet wetend waarom dat gebeurde. Wiesse begreep ook niet dat Carl overdag deed alsof zijn neus bloedde, terwijl hij 's nachts in de hoek van de slaapkamer had gestaan om hem gerust te stellen.

05

De routines gingen na enige tijd weer het leven bepalen en het gezinsleven nam weer zijn oude vaart op. Ook bij Annetil, zo leek het.

Lucy kwam bonkend de trap af en haastte zich de keuken in.

"Mam, de zoom van mijn goeie jurk hangt opeens los!"

Annetil die net haar vos kamde voordat ze hem om haar nek deed, keek bedenkelijk naar haar drukke jongste dochter.

"Hoe kan dat nou zo opeens gebeurd zijn mam?"

"Jij natuurlijk weer! Kun jij nooit rustig blijven zitten met je zondagse kleren? Het is toch niet normaal dat een meisje als een jongen loopt te ravotten. We gaan over een kwartier naar de kerk."

Terwijl de keuken vol liep met de andere kinderen bekeek Annetil hoofdschuddend de gehavende jurk. Ondertussen had Zef in het halle-

tje ruzie met de overbelaste kapstok die zijn jas van gabardine niet wilde afstaan. Zijn krachtige uitdrukkingen, zoals 'hiemmelsakker' waren tot op het erf hoorbaar. Annetil verstelde de jurk provisorisch en Carla, de oudste van de drie meisjes trok een scherpe scheiding door de glanzende spierwitte haardos van de zesjarige Wiesse en hield hem plechtig een spiegel voor.

"Mooi," stelde Wiesse tevreden vast.

Hansje, de jongste keek met een stugge blik naar het gedoe; hij was met zijn vier jaar nog te klein en moest zich zo melden bij de bejaarde burens, de Schlupers. Zef had inmiddels met veel verbaal geweld de kapstok weer vol gehangen met jassen die niet de zijne waren en trok zijn jas aan. Zef hield niet van officiële verplichtingen en opgedirkte toestanden. Wiesse liep naar buiten,

"Even naar de kippetjes kijken."

Lachend stond hij bij de ren en keek naar het schraap-pik-schraap. Middenin het gescharrel zat een kip stil te suffen; de anderen leken in een boog om haar heen te lopen. Haar ooglid zakte steeds omlaag en haar snavel hing open. Opeens viel ze met spastische bewegingen van de poten op haar zij. Even fladderde ze nog, maar langzaam werd ze trager en uiteindelijk lag ze stil. Wiesse keek met grote ogen naar het gebeuren,

"Zo gaat een kip dus dood."

De andere kippen drongen op naar de dode kip en keken eerst nieuwsgierig naar het verstilde dier. Toen pikte de brutaalste kip naar de dode kip, een tweede volgde haar voorbeeld en al snel deden anderen hetzelfde. Steeds brutaler werd er op de dode kip ingehakt. Wiesse zag met weerzin dat ze alleen maar naar de kop pikten. Haastig opende hij de ren en joeg de lijkenpikkers weg. Geschrokken keek hij naar de bloederige kop; het ene oog was er niet meer, waardoor hij niet meer kon zien of de kip echt dood was.

Opeens voelde hij iets steken tegen zijn benen. Geschrokken sprong hij opzij en achter zich zag hij de haan die achteruitweek voor zijn tweede aanval. Dreigend kwam het dier zigzaggend op hem af. Wiesse neigde eerst naar paniek, maar zijn ogen werden zomaar koel. Hij keek strak naar het oog van de haan. Zijn kraalootje staarde terug naar Wiesse, die berispelend zijn vingertje opstak; de haan zakte door zijn

poten en bleef roerloos zitten. De andere kippen stonden naar hun heer en meester te gluren en vervolgens naar Wiesse. Een getuige zou ongelovig hebben gekeken naar tientallen kippen in een kring om hun haan, starend naar dat jochie. Wiesse's gelaatstrekken ontspanden, de vrede was weergekeerd. Hij pakte de dode kip bij haar slappe poten en sleepte haar voorzichtig buiten de ren. Daar zag hij zijn lievelingskip vanuit de wei aan komen deinen.

Het was de scheve kip, die door een ongeluk een hersenbeschadiging had opgelopen en sindsdien met een wiegende kop slingerend rondliep. Ze mocht vrij rond lopen, want in de ren zou ze afgemaakt worden. Wiesse lette nieuwsgierig op de reactie van zijn kip. De kip keek met zwierende kop naar het kippenlijk, draaide haar oog omhoog naar Wiesse en leek naar hem te knipogen: 'goed gedaan vriend,' en tolde als een dronkaard voorbij. Het jongetje knikte galant en keek naar de dode kip.

"Dag kippetje en graag tot ziens."

Fluitend liep hij terug naar de keuken, hij wilde zijn eerste kerkgang beslist niet missen.

Nadat de troepen door Annetil waren geïnspecteerd liepen ze in marsopstelling over het erf tot de straat en vandaar naar de kerk. Wiesse werd aan de hand van Carla en Erika meegetroond; hij mocht vandaag voor het eerst mee naar de zondagse mis en zou door zijn zussen in het gareel gehouden worden. Tijdens het passeren van de kruidenierswinkel van Hanssen kon de jongen niet nalaten om langdurig naar een felgekleurd stroopblik in de etalage te kijken; daarop was een afbeelding te zien van een grote zwarte kop met lachende parelwitte tanden. Wiesse lachte terug.

De Dolmansen liepen naar de kerk, samen met andere, mogelijk vromere kerkgangers. Er werd beleefd gegroet en tegen de hoedrand getikt en de kinderen staken lange tongen naar elkaar uit. Al van verre keek Wiesse naar de stompe kerktoren. Toen gleed zijn blik opzij naar iets hoog in de heldere lucht. Daar bewoog iets door de lucht, een zwarte stip.

"Kijk daarboven achter de kerk, daar vliegt iets Carla."

"Waar dan? Ik zie niets."

"Daarboven rechts van de toren, zo'n zwarte vlek die heel snel naar links beweegt," drong Wiese aan.

Carla haalde haar schouders op. Hij was weer aan het fantaseren; vandaag zag hij ze eens vliegen voor de afwisseling.

"Een vliegende schotel, zeker weten hè Wiese?" grinnikte Prosper.

Wiese haalde zijn schouders op en fluisterde:

"Ik zie wat niemand anders zien kan. Boem."

Er klonk een luide knal hoog in de lucht, iedereen keek geschrokken omhoog. Prosper tuurde ook geïnteresseerd rond in het luchtruim.

"Dat is beslist een geheim wapen van de Amerikanen in Duitsland, die hebben vliegtuigen die sneller dan het geluid vliegen."

Niemand begreep iets van Prosper's spionagefantasieën; men richtte zich weer nederig naar de wachtende kerk. Ondertussen keek Wiese met belangstelling naar de steeds hoger oprijzende kerktoren met al die steigers er omheen, zodat het leek alsof de toren zich over hem heen boog. Langs de kerk en onvoltooide kerktoren stonden de hoge steigers; de kerktoren en de zijbeuken werden afgebouwd na jaren van financiële stagnatie. De pastoor, meer bouwpastoor dan zielenpastoor, had met veel onderhandelen en voornamelijk met andermans middelen de afbouw "erdoor" gekregen. Het was een parmantige man die genoot van zijn aanzien en van de steun der notabelen, terwijl hij paapse strengheid betrachtte jegens zijn gewillige schapen.

Het van overal toelopend volk vermengde zich bij de zij-ingangen als mieren die naar hun nest wilden. Niet onderdanig naar een koningin, maar naar een voor hun onzichtbare god. De huppelende Wiese werd steeds kleiner in de mêlee van het zich naar binnen wringende woud van benen en vond het maar wat benauwend.

Even later raakte hij onder de indruk van de hoge gewelven van de kerk.

"Wat een hoog plafond, hangt God daarboven naar ons te loeren, Erika?"

"Sttt, Onze Lieve Heer is alziend en kijkt speciaal heel streng naar jou, want het is voor het eerst dat jij Hem mag bezoeken."

Wiese keek haar kritisch aan en haalde zijn schouders op. De kerkbanken liepen vol en Zef kon nog net een lege bank voor zijn gezin inpalm. Men schoof de bank in, waarbij Wiese meteen al over de

knielplank struikelde en onderin de schemerige ruimte eindigde. Zef keek verstoord naar zijn zoon, die nu wist dat nederigheid en buigzaamheid een grote deugd was in het huis van God.

Wiesse mocht bij Carla aan de zijkant van de bank zitten, hij vond het eng om ingeklemd te zitten. Nu hoefde hij alleen maar over Carla's knieën te hangen om langs het brede middenpad naar voren te turen. Er hing een vreemde geur in de kerk, niet de bekende geur van 4-7-1-1 uit Keulen, waarmee zijn moeder zich voor elke kerkgang driftig besprenkelde, maar het was een bedwelmende geur die van voren naar achteren dreef.

"Het stinkt hier naar sigaren van de pastoor."

"Dat is gewijde wierook, jij met je sigaren."

"Kijk, daar hangen heel grote gordijnen."

"Daarachter wordt de kerk afgebouwd, nu rustig jij."

Wiesse staarde een poosje naar de zware sombere gordijnen en dwaalde weg naar zijn intieme wereld...

"Ze komen, Mam! Ze komen voor mij!"

...*"Niet bewegen, Wiesse. Verroer je niet, ze komen eraan."*

In het schemerige slaapkamertje stond de wereld op zijn kop voor kleine Wiesse. Verstijfd van angst in het kinderbed kon hij vaag zijn omgeving waarnemen. Met een oog keek over de bovenrand van de opstaande schotten.

"Wat loopt daar in godsnaam over die roodbruine planken te sluipen?" Zijn hoofd en lichaam begonnen steeds zwaarder in de kapokmatras te drukken. Hij leek heen en weer te schudden door het bonken van zijn hart.

Zonet was hij wakker geschoten uit zijn nare nachtmerries door een zwaar reutelend geluid. Het schrapende geruis werd steeds indringender. Beneden in de keuken hoorde hij zijn moeder bezig. Hoe geruststellend leken deze geluiden te zijn, en toch, op deze deinende slaapkamer werd het leven van haar kind bedreigd.

"Mam kom ze weggagen, haal me hier weg!"

Niemand bekommerde zich om Wiesse. Er kraakte een vloerplank en Wiesse kneep zijn ogen dicht.

"Mam?"

Nee, er klonken weer geluiden uit de keuken. Hij hield zijn adem in voor de boosaardige insluiper die nu zeker ging opduiken met zijn lelijke tronie. Het was opeens ijzig stil. Hij hoorde niets meer, het schurende geluid was weg. Dat was wel vreemd, er werd een spelletje met hem gespeeld. Daar was het weer:

"Oei-joei, ze hakken mijn hoofd eraf."

Weer werd het rustig en hij tilde voorzichtig zijn kletsnatte hoofd iets omhoog, net boven het doorweekte kussen.

"Het is weg, ik wil hier niet blijven."

Wiesse wilde er opeens vandoor, weg van hier; hij schoot omhoog over de bedrand heen en viel met een klap op de vloer. Hij krabbelde overeind en spartelde naar de halfopen deur. Hij sprong naar de slaapkamer van zijn ouders en dribbelde naar de overloop. Zijn pyjama plakte aan zijn lijf en hij klappertandde van de kou. Het voelde alsof je in bed geplast had en dan onder de warme dekens uit moest om je te beklagen bij je moeder. Wiesse rook aan zijn pyjama, nee, dat was geen plaslucht. Hij keek voorzichtig tussen de spijlen door de trap af, niemand te zien. Hij loerde om de hoek van de slaapkamer van zijn ouders naar zijn slaapkamer; ook daar was niets te zien.

"Ik moet terug, ik ben echt niet bang," mompelde hij.

Tijdens zijn ontsnapping had hij vaag zijn slaapkamer kunnen zien en het leek of in een van de donkere hoeken een licht scheen. Hij sloop terug naar het kamertje. Er kraakte weer een plank in zijn kamer; zijn hart sprong haast uit zijn lijf.

"Ik durf niet, ik durf het niet."

Beneden ging de keukendeur open; hij hoorde zijn moeder mompelend de trap opkomen. Wiesse haastte zich op zijn teentjes terug naar zijn kamer en keek met grote ogen in de maffe ruimte; er was niemand meer. De vreemde lichtschijn in de hoek van de kamer leek uit te doven. Bij gebrek aan bewijzen ging hij gelaten middenin de kamer staan, bereid om zich te verantwoorden. Maar wel met diep afhangelde schouders en gokkend op redelijke uitvluchten. Zijn moeder verscheen in de deuropening; ze keek Wiesse verwonderd aan.

"Wat sta jij hier uit te spoken? Ik hoorde gestommel beneden."

Wiesse draaide zich in een vreemde bocht.

"Ik heb in bed geplast, mam, want er hing een spook boven mijn bed. En ze hebben Hansje gestolen, kijk maar in zijn bedje op jullie kamer."

Terwijl Annetil onwillekeurig omhoog keek, zei ze dat Hansje allang beneden was. Ze liet haar ogen over het tengere lichaam glijden, vervolgens keek ze in zijn bed.

"Hoe heb je dat klaargespeeld? Je bent van kop tot teen drijfnat, net als je beddengoed."

"Dat komt zo, mam. Ík heb me van onderen nat gepiest en dat spook heeft me van bóven nat gepiest."

Annetil staaarde hem ongelovig aan en foeterde dat hij een oorvijs verdiende. Ze stapte naar het kleine raam dat uitkeek op het erf van buurman Bertens, trok het frommelige gordijntje open en begon hem mopperend te verzorgen; ze zuchtte om haar problematische zoontje. Na orde op zaken gesteld te hebben gingen ze naar beneden. In de keuken zat Hansje in de kinderbox op zijn duim te zuigen. Wiesse kreeg zijn ontbijtje voorgezet. Het avontuur op zijn slaapkamer had hem hongerig gemaakt, hij had er immers voor zijn leven moeten vechten. Ondertussen keek Annetil met een schuin oog naar hem. Hij was anders dan de rest, soms ondoorgrondelijk, met zijn gedachten afwezig, dromerig, kwetsbaar.

"Wat heb je weer uitgespookt vannacht? Lucy heeft zich beklaagd over je gestamp en gekreun in je slaap."

"Ik droom mam, dat doen toch alle mensen?"

"Maar jij hebt angstdromen Wiesse. Waarvan droom je dan?"

"Ze komen me halen mam, uit eh eh Kassinie."

Annetil keek hem verbaasd aan.

"De wat?"

Wiesse keek vlug naar haar vanuit zijn ooghoeken, likte een veeg stroop van zijn duim, leek naar een geschikte wending te zoeken.

"Mijn dromen zijn zo raar, daar heeft een ander toch niets aan. Ja, mam, ze willen me komen halen... de spoken van Lucy."

"Ze willen je halen, de spoken?"

"Zie je wel."

"Ja die zijn het mam, maar ik weet niet goed hoe spoken eruit horen te zien. Lucy zegt altijd dat ze bang is voor spoken, maar ze weet niet eens te zeggen hoe ze eruit zien. Stom."

"Nou, spoken zijn een beetje doorzichtig, ze lijken op een wit fladderend laken met twee gaten erin voor de ogen."

Wiesse kreeg nadenkende rimpels op zijn voorhoofd.

"Ja ja, mam, de lakens vliegen op een bezemsteel door de slaapkamer en komen vanonder het bed van Lucy."

"Zie je wel," glimlachte Annetil en Wiesse dacht: *"Ben ik er vanaf."*

Hij schoof zijn bord naar achteren en kromp van de bank. Hij dreutelde naar de openstaande voordeur en keek uit over het erf. Aan de overkant ontdekte hij Carl die tegen de stalmuur leunde. Even schrok Wiesse van de doordringende blik van Carl. Het leek wel of die ogen naar iets op zoek waren. Carl ontspande weer, tussen zijn lippen bungelde een sigaret. Hij blies de rook uit en grijnsde naar hem.

"Hey Wiesse, pas zo laat op jochie. Kom je me vandaag helpen met loodzware zakken sjouwen?"

Wiesse zwaaide naar hem en schudde ernstig zijn hoofd. Toen hield hij zijn hoofd schuin en staarde aandachtig naar de brede grijns van Carl. Die lach kende hij ergens van. Toen hij gisteren door de straat wandelde aan de hand van Petra, een buurmeisje van drie huizen verder en ze langs de kruidenier liepen, zag hij in de etalage weer de kleurige strooppot staan met de afbeelding van een lachende zwarte kop. En nu hij zo naar Carl keek...

"Carl, hey Carl, jij ligt bij de kruidenier in het raam."

"Wat voor raam, Wiesse?"

"Bij de winkel Carl. Jij staat op de foto op de strooppot in de etalage. Ik heb dat zelf gezien Carl!"

Carl fronste en peinsde over de cryptische zin van Wiesse.

"O dat Wiesse. Ja ja, nu snap ik het hahaha."

Carl's lach bulderde over het erf. Op dat moment verscheen een boze Annetil achter Wiesse en gaf hem een draai om zijn oren. Wiesse sipte om al het onbegrip dat hem toebedeeld leek...

...Wiesse zat verveeld op de harde kerkbank en keek om zich heen. Alle kerkbanken waren tot de laatste plek gevuld en zo hoorde dat

ook. Een pastoor met enig zelfrespect zou zichzelf tot heremiet veroordelen als op zondag zijn kerkenbanken niet uitpuilden omwille van zijn eergevoel én het kwartje plaatsgeld. Pal voor Wiesse zat een dikke mevrouw met een vos om haar nek en de kraaloogjes van de voormalige kippendief leken hem in naam van God in de gaten te houden. Andere mensen zaten in gedachten verzonken, alsof dit godshuis ook de mogelijkheid bood om tot bezinning te komen.

Wiesse vond het vreemd dat alle vrouwen een hoed droegen en de mannen hun hoofden onbedekt hadden. Er zaten nogal wat kale koppen tussen en al die glimmende schedels waren krijtwit door een gebrek aan zon, terwijl de nekken en alles beneden de wenkbrauwen bruin en verweerd waren. Hun schedels leken net omgekeerde witte soepborden en het deed hem zelfs denken aan dat grote schilderij boven het bed van zijn ouders, waar Jezus en zijn apostelen een rond wit wolkje boven hun hoofden hadden. Hij wist waarom die mannen zo ongelukkig keken op dat schilderij; ze waren met dertien en dat was nu eenmaal het ongeluksgetal. Er moest er eentje af, dan zou alles weer goed komen.

Opeens begon het orgel oorverdovend te bulderen, er klonk een bel voorin de kerk en degenen die al half ingedut waren schoten verschrikt omhoog. Het gaan staan ging gepaard met veel echoënd gerommel van schoenen op de houten vlonders waar de banken op stonden. Wiesse keek om de hoek van de bank naar voren en zag de pastoor met een gevolg van twee kapelaans en lagere schooljongens in lange rode jurken naar het altaar schrijden. Daarna bad de pastoor zeurderig en onverstaanbaar in een vreemd dialect en Wiesse hoorde het volk op allerlei manieren in gebed antwoorden. Er werd terug geblaas, onverstaanbaar gemompeld en gemummeld en van die gelegenheid werd gebruik gemaakt om een ingehouden hoestbui in het gebed te spuien. Grote rode zakdoeken met witte spikkels kwamen bij de mannen tevoorschijn, want veel mannen in de Mijnstreek hadden last van hoestbuien van het stoffige werk in de mijnen en het zware roken. En je was pas een echte vent als je onder de grond hard werkte en boven de grond nog harder rookte.

De vrouwen om hem heen klemden zich daarentegen vast aan een zakdoekje versierd met borduursel, alsof ze daarmee hun ziel en geluk

krampachtig vasthielden. De man had zijn sigaret en de vrouw haar zakdoekje als houvast in het bestaan; de man had zijn nachtelijke geneugten als uitlaatklep en de moeder haar kinderschare als levensideaal.

Een intelligent nieuwsgierig kind van vijf, zes jaar, nog onbevangen en zuiver van geest had aldus kunnen redeneren in een dogmatisch onderdrukkend systeem. Maar het gedoe om Wiesse heen begon saai te worden en hij droomde weer even weg...

Het paard op wielen

...Wiesse en Hansje werden op een zonnige junidag door Carl in de kippenren gezet. Bij de kippen zaten zij weliswaar tussen de kippenkeutels, maar vandaag was dat voor hun eigen veiligheid. Zef had vandaag zijn handen vol met hooien en Annetil ging op visite bij haar zus in een ander dorp. Zef had liever gehad dat Wiesse en Hansje meegingen, maar Annetil had de vorige dag met een zwaar humeur in bed gelegen en Zef voelde dat hij er beter maar niet over begon. Annetil moest met haar zus kunnen praten en hij wist waar die twee altijd over praatten; Annetil's zware stemmingen. Ze had steeds vaker moeilijke episoden in haar hoofd en men kon zich afvragen of deze neurosen niet in ernst toenamen.

Zef en Carl gingen het hooi binnenhalen uit het achterste deel van de huisweide. Het was warm en ideaal weer. Zef liet Carl op de onlangs aangeschafte Hanomagtractor rijden, hijzelf was een paardenman in hart en nieren en had meteen een aversie tegen die kunstmatige paardenkrachten.

Terwijl Zef nog op de latrine zat hield Carl zich bezig met Wiesse en Hansje.

"Wil Carl knikkeren?" vroeg Wiesse.

"Natuurlijk jungke. Wat spelen we?"

"Kuiltje schieten Carl."

"Prima jongen."

"Wat krijg ik van Carl als ik win?"

"Als jij wint krijg jij van mij één hele cent."

Het spelletje begon en er werd met vijf knikkers geschoten. Uiteindelijk liet Carl Wiese winnen met zes tegen vier. Dus haalde Carl een cent uit zijn portemonnee en gaf die plechtig aan de winnaar.

"Carl, ik heb ook iets voor jou, omdat je mij hebt laten winnen."

Carl rolde met zijn ogen en zijn volle lach galmde over de weide. Wiese stak zijn handje in zijn broekzak en haalde er een speciale knikker uit tevoorschijn. Het was een grote stalen kogel uit een kogel-lager van een vrachtwagen. Ze waren zeldzaam en geliefd bij de jeugd.

"Carl, als mijn beste vriend mag jij die voor altijd houden."

Carl' gezicht betrok. Dit was een vriendschapsbekentenis van een kind, zijn jochie, aan wie hij gehecht was geraakt. Het was iets wat hij nauwelijks openlijk liet merken, dat werd in dit dorp als onwenselijk beschouwd. Hij nam de staalgrijze knikker aan.

"Wieseke, ik zal deze knikker altijd bij me dragen, zolang ik leef."

Wiese omarmde de brede schouders van de zwarte man. Zef kwam aanlopen en wenkte Carl mee, er was nog veel te doen vandaag. Na een poosje kwam Carl weer haastig uit de wei hollen.

"Carl moet ook nog poepen," stelde Wiese laconiek vast.

Hansje gierde het uit. Carl lachte als een boer met kiespijn en haastte zich verder naar de verlossende latrine.

"Carl, heb jij weer te veel droge pruimen gegeten?"

Hansje rolde om van de lach. Carl verdween tussen de stallen.

Opeens hoorden de twee kinderen vanuit het weiland hun vader vreemde commando's brullen. Wiese draaide zijn hoofd en zag zijn vader op de tractor met de halfvolle hooiwagen vreemde banen trekken door het weiland. Hevig aan het stuur rukkend reed hij enkele volle hooibokken omver.

"Hu peerd, hu peerd, stomme kruk, sta stil!" brulde hij wanhopig.

Hij rukte zijn strohoed van zijn zwetende hoofd en begon op de motorkap te meppen. De tractor ronkte gewoon verder. De kinderen begrepen niet wat er aan de hand was. Waarom schreeuwde hun vader tegen de tractor alsof die een paard was? Zef wist niet hoe hij zijn onwillige tractor tot stilstand moest brengen, er moesten wel spookpaarden in huizen. Enkele minuten later lagen de meeste hooibokken om-